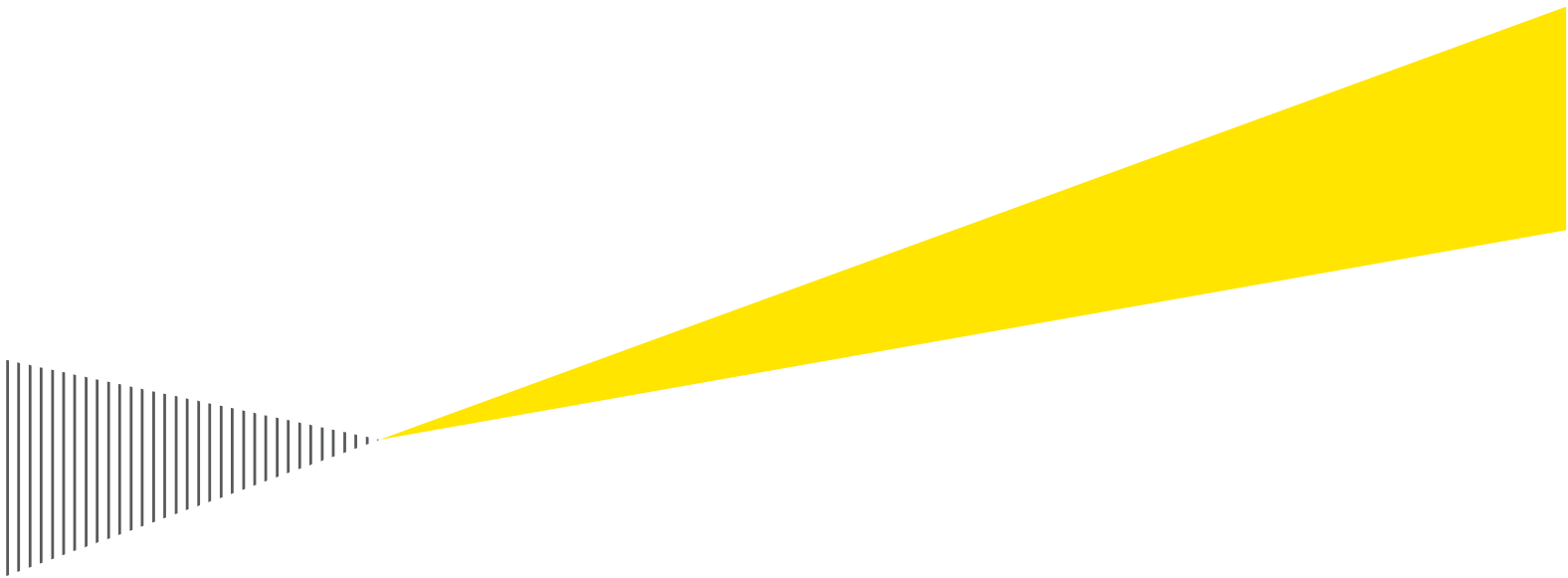

Lessebo kommun

Granskning av barn- och
utbildningsnämndens arbete för att
motverka kränkande behandling

Building a better
working world

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
1.1. Bakgrund.....	3
1.2. Syfte och revisionsfrågor	3
1.3. Genomförande och avgränsning	3
2. Revisionskriterier	4
2.1. Skollagen	4
2.2. Diskrimineringslagen	4
2.3. Förordning om barns och elevers deltagande.....	4
3. Granskningsresultat	5
3.1. Förebyggande och främjande insatser	5
3.2. Upptäcka kränkande behandling	8
3.3. Utreda och åtgärda kränkande behandling	9
3.4. Uppföljning av arbetet med att motverka kränkande behandling.....	10
4. Bedömningar och rekommendationer	12
Källförteckning	14
5. Bilaga 1 Rapportering till nämnd	15

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lessebo kommun granskat om barn- och utbildningsnämnden har tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom skolan.

Vår sammanfattande bedömning är att det till stora delar bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att motverka kränkande behandling på kommunens skolor. Bedömningen görs mot bakgrund att skolorna till stora delar bedöms ha ett likformigt arbetssätt för hantering av kränkande behandling. Däremot bedömer vi att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning på området.

Vi ser positivt på att grundskolornas likabehandlingsplaner är upprättade efter en gemensam mall som innehåller avsnitt för analys och uppföljning samt definierar centrala begrepp. Vi noterar dock brister i att det förekommer likabehandlingsplaner där beskrivningen av tillvägagångssättet vid kränkande behandling inte överensstämmer med nuvarande arbetssätt i det digitala systemet.

Det är en klar förbättring mot tidigare att nämnden kommer få löpande information och statistik avseende kränkande behandling framöver. Vi bedömer dock att nämnden inte har tydliggjort hur och med vilken frekvens som nämnden ska informeras om arbetet med kränkande behandling. Enligt vår mening är det inte tillräckligt att anmälda ärenden endast redovisas kvantitativt utan reell möjlighet att utläsa olika ärendens dignitet.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.
- ▶ Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.
- ▶ Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.
- ▶ Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden.
- ▶ Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Huvudmannen har enligt skollagen och diskrimineringslagen ett långtgående ansvar i alla led när det gäller att motverka kränkande behandling. Rutiner och aktiva insatser förväntas finnas på plats för att förebygga, upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling, vilket framgår bland annat av Skolverkets allmänna råd på området. Vidare ska det förebyggande arbetet i stor utsträckning ske under medverkan av eleverna, vilket framgår av särskild förordning. Sammantaget krävs att huvudmannen kontinuerligt uppdaterar och följer upp rutiner och riktlinjer, samt ger förutsättningar för att styrande och stödjande dokument blir levandegjorda inom ansvarsområdet.

De förtroendevalda revisorerna har med utgångspunkt i detta beslutat genomföra en granskning av barn- och utbildningsnämndens arbete för att motverka kränkande behandling.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom skolan.

I granskningen besvaras följande revisionsfråga:

- ▶ Har nämnden säkerställt att det finns en god kvalitet vad gäller att
 - förebygga,
 - upptäcka,
 - utreda,
 - åtgärda, samt
 - följa upp

arbetet med att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom grundskolan?

1.3. Genomförande och avgränsning

Granskningen grundas på dokumentstudier och intervjuer med verksamhetsledning inom barn och utbildningsförvaltningen samt rektorer. Samtliga intervjuade har beretts tillfälle att sakgranska rapporten.

Granskningen omfattar förskoleklass, grundskola och gymnasieskola.

2. Revisionskriterier

2.1. Skollagen

Skollagen (2010:800) stadgar att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska se till att:

- ▶ Det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.
- ▶ Det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.
- ▶ Det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn för kränkande behandling. Den personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Denne är i sin tur skyldig att anmäla det till huvudmannen, som är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

2.2. Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen (2008:567) syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Enligt diskrimineringslagen får den som bedriver verksamhet enligt skollagen inte diskriminera något barn eller någon elev. Om en utbildningsanordnare får kännedom om att ett barn eller en elev, student eller studerande i samband med verksamheten anser sig ha blivit utsatt för trakasserier är utbildningsanordnaren skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserier och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

2.3. Förordning om barns och elevers deltagande

Enligt förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska den plan mot kränkande behandling som ska upprättas enligt skollagen och den likabehandlingsplan som ska upprättas enligt diskrimineringslagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

3. Granskningsresultat

3.1. Förebyggande och främjande insatser

Enligt barn- och utbildningsnämndens delegationsordning är beslut om åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling och plan mot kränkande behandling delegerat till utbildningschef som i sin tur har delegerat det till rektor.

3.1.1. Likabehandlingsplaner

Grundskolorna och gymnasieskolan har en likabehandlingsplan som ska uppdateras årligen. Samtliga grundskolors likabehandlingsplaner är upprättade efter en gemensam mall med följande rubriksättning:

- ▶ Definition av centrala begrepp
- ▶ Främjande insatser på individ, grupp och organisationsnivå
- ▶ Främjande insatser kring de sju diskrimineringsgrunderna ¹
- ▶ Undersökning, kartläggning och slutsatser av organisationen
- ▶ Slutsatser av kartläggningen av elevernas trygghet och trivsel
- ▶ Enhetens mål inför kommande läsår
- ▶ Arbetsgång vid trakasserier eller kränkande behandling
- ▶ Elevers och vårdnadshavares delaktighet i det främjande och förebyggande arbetet

Gymnasieskolans likabehandlingsplan utgår inte från grundskolans mall för likabehandlingsplaner utan innehåller en definition av de sju diskrimineringsgrunderna samt beskrivning av arbetsgången om någon upplevt sig diskriminerad eller kränkt². Likabehandlingsplanen innehåller även en uppföljning av föregående års arbete samt planerade aktiviteter och arbete för det aktuella läsåret.

Vid genomläsning av likabehandlingsplanerna noteras att grundskolornas likabehandlingsplaner i hög utsträckning innehåller samma främjande insatser. Samtliga likabehandlingsplaner beskriver hur arbetet med att förebygga kränkande behandling genomfördes föregående år samt med vilket resultat. Däremot finns det en stor variation i omfattningen och analysen av resultatet, exempelvis gällande elevenkätens resultat. I en likabehandlingsplan beskrivs enkätresultatet med två meningar samtidigt som det i en annan utgör en halv sida.

Samtliga grundskolors planer innehåller enhetens mål för kommande läsår. Det framgår inte hur målen ska följas upp eller vem som ansvarar för det. Det finns även en stor variation i hur målen är formulerade samt om det framgår hur skolan ska arbeta för att uppnå målsättningen. En skola har formulerat målsättningar med tillhörande insatser och vilket resultat som förväntas. En annan skola har enbart formulerat målsättningar och inte hur målet ska uppnås. Gymnasieskolans likabehandlingsplan innehåller inte uttryckliga målsättningar men däremot framgår det ett antal aktiviteter samt när de ska genomföras och vem som är ansvarig.

3.1.2. Förvaltningsövergripande satsningar

På en förvaltningsövergripande nivå lyfts satsningar på rektorns pedagogiska ledarskap och elevhälsan som två viktiga delar i det förebyggande arbetet. Förvaltningen har utnyttjat riktade

¹ Diskrimineringsgrunderna utgörs av: kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller könsöverskridande identitet och uttryck.

² Enligt uppgift är ambitionen att gymnasieskolan ska använda samma mall som grundskolan framöver. Den nya mallen infördes i slutet på 2019 vilket uppges ha medfört att gymnasieskolan redan hade hunnit ta fram en likabehandlingsplan.

statsbidrag för att finansiera en utökad elevhälsa på skolorna. I elevhälsans kompetensutvecklingsplan finns bland annat följande inplanerat under 2020:

- ▶ Utbildning i Re-pulse för nyanställda kuratorer³
- ▶ Utbildning i lågaffektivt bemötande
- ▶ Utbildning i neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Därutöver har kuratorer och skolsköterskor fått handledning av en extern psykolog vid tre tillfällen under hösten 2019.

3.1.3. Trivselenkät till elever

Förvaltningen genomför årligen en trivselenkät till samtliga årskurser inklusive förskoleklass under höstterminen. Enkätresultatet beskrivs ligga till grund för skolornas likabehandlingsplaner men även för att tidigt under läsåret kunna identifiera behov av åtgärder. Analys av enkätresultatet ingår som en punkt i rektorernas årshjul. I enkäten ingår exempelvis följande frågor/påståenden:

- ▶ Jag känner mig trygg i skolan
- ▶ Jag får hjälp av min lärare om jag inte trivs i skolan
- ▶ Förkommer kränkande behandling på din skola?
- ▶ Har du blivit utsatt för kränkande behandling och berättade du det för en vuxen?

Enkätresultatet för samtliga F-6 skolor visar att majoriteten instämmer helt på att de känner sig trygga i skolan. Av samtliga skolor har Bikupan den högsta andelen elever som upplever att det stämmer ganska dåligt (13 procent). Enkätresultatet för frågan angående om det förekommer kränkande behandling ser ut enligt följande:

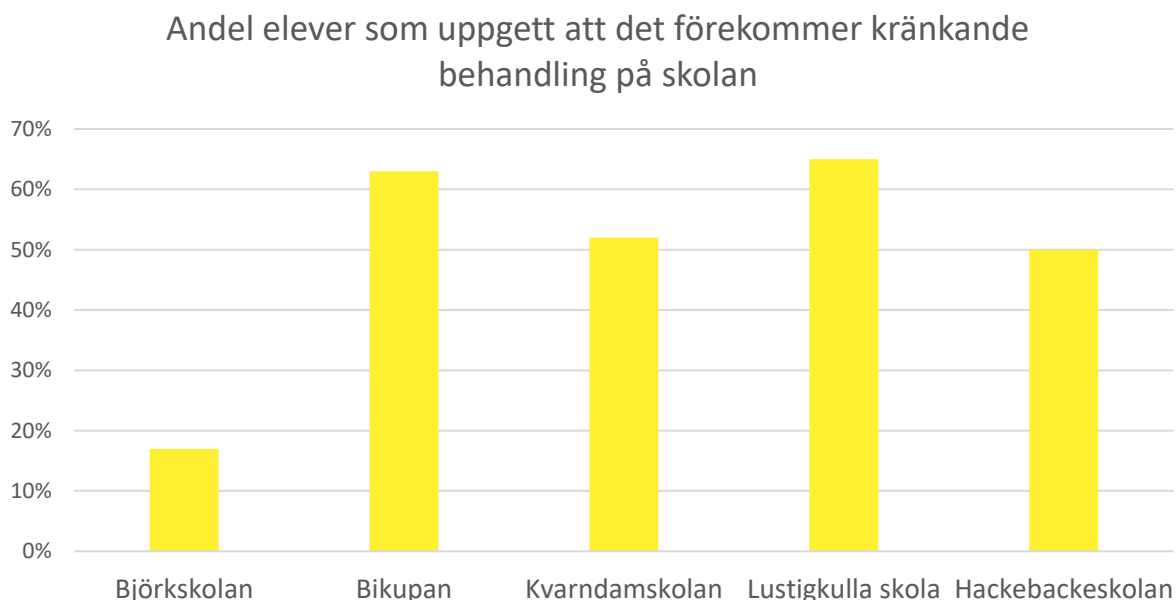

Diagram: Resultat av kommunövergripande elevenkät

Diagrammet visar att fyra av fem skolor har relativt lika svar men att Björkskolan har betydligt lägre andel som upplever att det sker kränkande behandling på skolan. Denna bild bekräftas även vid intervju med skolans rektor.

³ Arbetsmetod för impuls kontroll och träning av sociala färdigheter

På två av fem skolor har majoriteten svarat att de har blivit utsatta för kränkande behandling. Av dessa svarade merparten att de har berättat det för en lärare. Samtidigt finns det en viss variation mellan skolorna, där exempelvis samtliga elever på Björkskolan har svarat ja och 47 procent av eleverna på Kvarndamskolan svarade nej.

Vid intervju uttrycks att enkätundersökningarna i de lägre årskurserna medför mycket arbete för lärare, då det är svårt för eleverna att svara och veta vad som avses i frågorna. Hackebackeskolan har inför läsåret 2018/19 valt att kartlägga elevernas trygghet och trivsel genom enskilda samtal med kurator eller sjuksköterska istället för enkätundersökningen. Detta uppges dels leda till mer utförlig information dels stärka elevernas känsla av att bli sedd, bekräftad och lyssnad på.

Två av skolorna gör ytterligare en enkät varje år för att kunna följa upp resultaten tätare. På en av skolorna uttrycks att det tidigare saknades en struktur för att följa upp elevenkätens resultat. Utöver enkätresultatet utgår skolornas förebyggande arbete även från analyser av inkomna kränkingsanmälningar.

3.1.4. Skolornas satsningar

Vid intervjuer med rektorer framkommer att det på flera skolor för cirka 1-2 år sedan identifierades ett behov av att arbeta mer aktivt och systematiskt med att förebygga kränkande behandling. Flera skolor identifierade skolgården och raster som områden och situationer där flera elever kände sig otrygga, varpå bland annat följande satsningar gjordes:

- ▶ Rastaktivitetsgrupp
- ▶ Inköp av en rastbod där elever kan låna leksaker under rasten
- ▶ Uppdaterade skolgården genom exempelvis målning av asfalt och utsmyckning
- ▶ Uppdelning att åk. F-3 och 4-6 inte har rast samtidigt
- ▶ Att klasser vid behov bestämmer rastaktiviteter i klassrummet innan rasten börjar
- ▶ Samarbete med Smålandsidrotten där personal har arrangerat aktiviteter
- ▶ Fler rastvärdar

Rektorer uttrycker att anmälningarna har minskat kraftigt sedan satsningar skett kring skolgård och rastaktiviteter. En skola lyfter även relationsskapandet mellan elever och lärare och att bryta en kultur av att elever ska "lösa problemen själva" som en viktig del i det förebyggande arbetet. Likaså har frågan uppmärksammats vid föräldramöten. På en skola minskade antalet anmälningar per månad från cirka 50 till 10 efter de riktade satsningarna.

Flera skolor har valt att inkludera värdegrundsfrågor i undervisningen som en form av förebyggande arbete. Det varierar mellan skolorna om respektive lärare planerar innehållet eller om socialpedagoger identifierar och bestämmer vilka ämnen som ska uppmärksammas.

På en skola har elever involverats i det förebyggande arbetet genom att en elevfadder utsetts i varje klass. Elevfaddrarna deltar i årliga trygghetsvandringar och träffar även trygghetsteamet varannan vecka för att diskutera arbetet utifrån likabehandlingsplanen. Det förekommer även att elevfaddrarna får med sig frågor som ska diskuteras i klasserna.

3.2. Upptäcka kränkande behandling

På samtliga skolor upprättar den personal som upptäcker en kränkande behandling anmälan.

I nedanstående tabell framgår antalet anmälningar per 10 elever under perioden 7:e januari 2020 till 20:e april 2020.

	Antal elever	Antal kränkingsanmälningar från 2020-01-07 till 2020-04-20	Antal anmälningar per 10 elever
Bikupan 7-9	325	93	2,8
Björkskolan F-6	70	1	0,14
Hackebackeskolan F-6	296	9	0,3
Kvarndammskolan F-6	340	21	0,6
Lustigkulla skola F-6	100	19	1,9
Lessebo gymnasieskola	59	1	0,16
Totalt	1190	144	1,2

I tabellen framgår att det finns en variation mellan skolorna, där Bikupan och Lustigkulla skola har flest anmälningar per 10 elever.

Sedan januari 2020 används ett digitalt system för hantering av kränkingsärenden⁴. Samtliga anmälningar upprättas, utreds och arkiveras i systemet. All personal på skolorna har åtkomst till det digitala systemet och kan upprätta anmälningar om de identifierat kränkande behandling. Förvaltningen använde sig tidigare av pappersblanketter. Det digitala systemet uppges ge en snabbare och enklare överblick över anmälningar på såväl respektive skola som på total nivå.

Samtliga skolor uppges arbeta efter rutinen att det upprättas en anmälan om de får information från vårdnadshavare om att en elev blivit kränkt.

I grundskolornas likabehandlingsplaner framgår arbetsgången vid trakasserier eller kränkande behandling. Den beskrivna arbetsgången i grundskolornas likabehandlingsplan överensstämmer inte fullt ut med nuvarande arbetssätt. Likabehandlingsplanerna hänvisar till tidigare blanketter och i tre av fallen saknas hänvisning till det digitala systemet. Det noteras dock att det digitala systemet inte fanns när den nuvarande likabehandlingsplanen upprättades. Kommunens 7-9 skola tog i samband med att det nya systemet infördes fram en lokal riktlinje för rapportering av kränkningar, tillbud och arbetsskador. Riktlinjen innehåller länk till systemet samt arbetsgången.

Vid flera intervjuer uttrycks att rektorer har arbetat aktivt med hanteringen av kränkande behandling och vikten av att anmäla. Det uttrycks att det tidigare har varit en hög toleransnivå på vissa skolor och att det saknats samsyn bland lärare om vad som ska anmälas. Som

⁴ Följande uppgifter lämnas i anmälan: vem som utsatts, vilken enhet/klass den utsatte går i, plats för händelsen, beskrivning av händelsen, vem som utförde den kränkande behandlingen, utsättarens roll (elev eller personal) samt enhet/klass och kontaktuppgifter till anmälaren.

exempel ges att en elevenkät visade på att flera elever upplevde att lärare inte tog kränkande behandling på allvar. Skolorna har därför fört gemensamma diskussioner bland lärare för att uppnå ett enhetligt synsätt om vad som ska anmälas eller inte. Flera skolor såg en ökning av antalet anmälningar i samband med att diskussionerna genomfördes.

Under perioden januari 2019 till maj 2020 gjordes sex anmälningar till Skolinspektionen avseende kränkande behandling, varav en är pågående vid tidpunkt för granskningen. I ett av fallen riktade Skolinspektionen kritik mot kommunen och beslutade om ett föreläggande att bland annat se till att personal anmäler till rektorn och rektorn till huvudmannen när det framkommer uppgifter om att elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Enligt uppgift har skolan genomfört samtliga åtgärder och svarat Skolinspektionen. Nämnden får muntlig information om Skolinspektionsärenden från förvaltningschefen. Svaret redovisas till nämnden som delgivning efter att det har skickats in.

3.3. Utreda och åtgärda kränkande behandling

När en personal på skolan har upprättat en anmälan i systemet beslutar rektorn om vem som ska utreda händelsen.

I nedanstående tabell framgår vilken funktion som genomför utredningen.

	Klasslärare/mentor	Kurator	Socialpedagog
Hackebackeskolan		X	
Kvarndammsskolan	X		
Lustigkulla skola			X
Björkskolan			X
Bikupan			X
Gymnasiet	X		

På de skolor där kurator eller socialpedagog gör samtliga utredningar uttrycks att det dels sparar tid för lärarna och dels att mönster i anmälningarna identifieras enklare.

I samband med utredningen ska det anges vilket typ av kränkning som anmälan avser. Alternativen utgörs av:

- ▶ Ingen vald kategori⁵
- ▶ Fysisk
- ▶ Verbal
- ▶ Psykosocial
- ▶ Text/bild
- ▶ Diskriminering
- ▶ Trakasserier
- ▶ Sexuella trakasserier

Det finns ingen samlad definition av de olika kategorierna och vid intervjuer uttrycks en viss osäkerhet i hur anmälningar ska kategoriseras. Som exempel ges om situationer där en elev säger något olämpligt ska räknas som verbalt eller trakasserier. Det uttrycks även en osäkerhet kring när den psykosociala kategorin ska användas.

Om en lärare kränker en elev hanteras händelsen som ett personalärende och utreds av rektor.

Utredningen genomförs i regel inom en till två dagar för att kunna hantera händelsen i närtid. På en skola har det förekommit upp till tjugo ärenden samtidigt vilket inneburit att

⁵ Alternativet innebär att utredaren väljer kategori först när utredningen är genomförd.

utredningstiden blivit längre. I dessa fall har rektor markerat vilka utredningar som ska prioriteras.

En skola har tagit fram en konsekvenstrappa för att synliggöra vilka åtgärder som kan vidtas när studiemiljön inte präglas av ordning, trygghet och studiero. Konsekvenstrappan utgår från skollagen och har använts för att kommunicera åtgärderna till vårdnadshavare. Konsekvenstrappan beskriver inte processen för när och hur anmälningar ska upprättas. Vid intervju framkommer att konsekvenstrappan används av flera skolor.

Samtal med vårdnadshavare och daglig uppföljning med socialpedagog ges som exempel på åtgärder till följd av kränkande behandling.

Det har förekommit att elever blivit avstängda. I huvudsak har det handlat om att elever stängs av under utredningen. Förvaltningen har beslutat om ett fall där en elev skulle flyttas till en skola i en annan kommun på grund av att det bara finns en högstadieskola i kommunen. Beslutet godkändes inte av Skolinspektionen på grund av att elever enbart får flyttas inom kommunen. Eleven får i nuläget enskild undervisning.

3.4. Uppföljning av arbetet med att motverka kränkande behandling

Det nya digitala systemet möjliggör för rektorer och förvaltningen att se statistik på en övergripande nivå samt för respektive skolenhet. På en övergripande nivå kan förvaltningen se fördelningen mellan skolor samt de olika kategorierna av kränkande behandling. För respektive skola är det möjligt att ta fram statistik över fördelningen mellan klasser, årskurser, platser där kränkningen inträffat och vilken sorts kränkning som utfördes. Därutöver kan systemet visa om det finns elever som förekommer i flera anmälningar. Vid tidpunkt för granskningen pågår samtal mellan förvaltningen och systemleverantören om att skapa en funktion som gör att man kan se fördelningen mellan pojkar och flickor samt se hur länge ärenden har varit öppna.

I samband med att nämnden fick information om det nya systemet under sammanträdet i mars 2020 beslutades att nämnden skulle få återkommande information om arbetet med kränkande behandling. Nämnden har inte beslutat hur och med vilken frekvens som rapporteringen ska ske, men enligt uppgift från förvaltningen görs det vid vartannat sammanträde. Rapporteringen utgörs av statistik över antalet anmälningar per skola samt utifrån de olika kategorierna (se bilaga 1 för rapporteringen i sin helhet). Under den senaste uppföljningen den 28 april presenterades statistik likt den som framgår i bilaga 1 med efterföljande dialog. Nämnden får muntlig information vid allvarliga händelser. Vid intervju med nämndens presidium uttrycks att de får god information och redogörelse från förvaltningen om arbetet med kränkande behandling.

Samtliga likabehandlingsplaner och resultatet av elevenkäter delges nämnden årligen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Analys av kränkande behandling ingår som en del i förvaltningens kvalitetsrapport. Kvalitetsrapporten för vårterminen 2019 innehåller rubrikerna nuläget, analys, insatser samt vem som är ansvarig för att genomföra insatsen. Kvalitetsrapporten innehåller ingen statistik över antal anmälningar, vilka orsaker som ligger till grund för anmälningarna eller hur länge ärenden har utretts i genomsnitt. Det framgår ingen analys kring vad variationen i antalet anmälningar mellan skolorna beror på eller eventuella mönster i anmälningarna. Vid intervju med förvaltningsledningen uttrycks en ambition om att tydliggöra uppföljningen av kränkande behandling i kommande kvalitetsrapporter samt att statistik över antalet anmälningar kommer vara en del i detta. Därutöver uttrycker förvaltningen att det kommer göras en resultatanalys under hösten där kränkingsanmälningar ska utgöra en del i analysen av måluppfyllelsen utifrån trygghet och studiero.

Analys av kränkande behandling ingår som en del i den kvalitetsuppföljning som görs lokalt på skolorna i december. Mallen för kvalitetsuppföljningen innehåller frågor som exempelvis:

- ▶ Finns det koppling mellan trygghet och studiero och kränkingsanmälningar?
- ▶ Antal kränkingsanmälningar fördelade på kön och typ av kränkning.
- ▶ Vilka mönster kan identifieras?
- ▶ Vilka framgångsfaktorer har identifierats?

Därutöver innehåller mallen en bilaga som beskriver hur skolorna kan genomföra analysen av kränkingsanmälningar. I detta ingår vad som menas med främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Samtliga grundskolors och gymnasieskolans kvalitetsuppföljning besvarar ovan nämnda frågor.

Skolornas arbete för att motverka kränkande behandling diskuteras vid kvalitetsdialogerna som genomförs fyra gånger årligen. I samband med detta sker en redovisning av de analyser som görs i de lokala kvalitetsuppföljningarna. Vid dialogerna deltar rektorerna, förvaltningsledningen och nämndens ordförande. Vid intervju ges som exempel att de under kvalitetsdialogerna har identifierats en enhet som gjorde väldigt få anmälningar men antalet har börjat öka. Därutöver uttrycker rektorer att frågan kan diskuteras vid rektorsträffar.

Att kränkningar anmäls och utreds utgör ett av tre kontrollpunkter i nämndens interna kontrollplan för 2020. Det framgår inte hur uppföljningen av kontrollområdet ska genomföras. Enligt uppgift från förvaltningen sker uppföljningen i slutet av året genom en skriftlig rapport till nämnden.

4. Bedömningar och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att det till stora delar bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att motverka kränkande behandling på kommunens skolor. Bedömningen görs mot bakgrund att skolorna till stora delar bedöms ha ett likformigt arbetssätt för hantering av kränkande behandling. Däremot bedömer vi att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning på området.

Vi ser positivt på att grundskolornas likabehandlingsplaner är upprättade efter en gemensam mall som innehåller avsnitt för analys och uppföljning samt definierar centrala begrepp. Likaså att samtliga skolor följer upp och uppdaterar likabehandlingsplanen enligt samma rutin. Vi noterar dock brister i att det förekommer likabehandlingsplaner där beskrivningen av tillvägagångssättet vid kränkande behandling inte överensstämmer med nuvarande arbetssätt i det digitala systemet. Vidare ser vi ett behov av att tydliggöra enheternas målsättningar i likabehandlingsplanerna, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig. Gymnasieskolans likabehandlingsplan utgår från en egen mall men är tydligare vad gäller när aktiviteterna ska genomföras och vem som är ansvarig. Vi bedömer att samtliga skolor med fördel skulle kunna utgå från en gemensam mall, för att enklare kunna säkerställa kvaliteten på likabehandlingsplanerna.

Det är en klar förbättring mot tidigare att nämnden kommer få löpande information och statistik avseende kränkande behandling framöver. Likaså ser vi att det nya systemet förbättrar möjligheterna att löpande följa och analysera anmälningarna. Detta då det tidigare arbetssättet med pappersblanketter medförde en fördröjning när anmälningarna skulle postas från skolorna till förvaltningen samt krävde manuell handpåläggning för att föra in uppgifterna i exempelvis en excelfil.

Vi bedömer dock att nämnden inte har tydliggjort hur och med vilken frekvens som nämnden ska informeras om arbetet med kränkande behandling. Det är viktigt att nämnden får tillräckligt med information för att kunna hålla sig uppdaterade på området. I detta ingår även att utforma återrapporteringen så att det går att urskilja digniteten i olika ärenden. Digniteten kan utläsas av exempelvis om eleven blivit kränkt upprepade gånger, om kränkningen är polisanmäld eller om kränkningen är utförd av en vuxen. Enligt vår mening är det inte tillräckligt att anmälda ärenden endast redovisas kvantitativt utan reell möjlighet att utläsa olika ärendens dignitet.

Vidare har nämnden inte definierat när de respektive kategorierna (verbalt, text/bild, psykosocial osv.) ska användas. Kategorierna bör tydliggöras för att skapa en samsyn i hur anmälningarna ska kategoriseras och därmed skapa förutsättningar för en mer träffsäker analys. Flera rektorer vittnar om att det tidigare fanns stora behov av att systematisera arbetet med kränkande behandling på skolorna. Det är viktigt att nämnden och förvaltningen för en löpande dialog med verksamheterna för att säkerställa att samtliga skolor har ett ändamålsenligt arbetssätt och därmed kunna identifiera de enheter som behöver arbeta mer aktivt i frågan.

Mallen för den kvalitetsuppföljning som upprättas lokalt på respektive skola skapar goda förutsättningar för analysarbetet såväl lokalt på den enskilda skolan som på en övergripande nivå. Däremot bedömer vi att nämnden kan stärka analysen i den övergripande kvalitetsrapporten avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Bedömningen görs mot bakgrund av att det exempelvis saknas statistik och analys kring variationen mellan skolorna samt utvecklingen över tid. Detta särskilt då nämnden tidigare enbart har fått information om kränkande behandling via kvalitetsrapporten samt att det fortfarande finns en viss otydlighet i vilken information som ska redovisas vid sammanträdena. Vi vill dock betona att vi ser positivt på att det finns ambitioner om att nästkommande

kvalitetsrapport ska vara mer utförlig samt att kränkande behandling ska ingå i den kommande resultatanalysen.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.
- ▶ Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.
- ▶ Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.
- ▶ Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden.
- ▶ Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

Lessebo den 15 juni 2020

Sara Shamekhi
EY

Anna Färdig
EY

Källförteckning

Intervjuade funktioner:

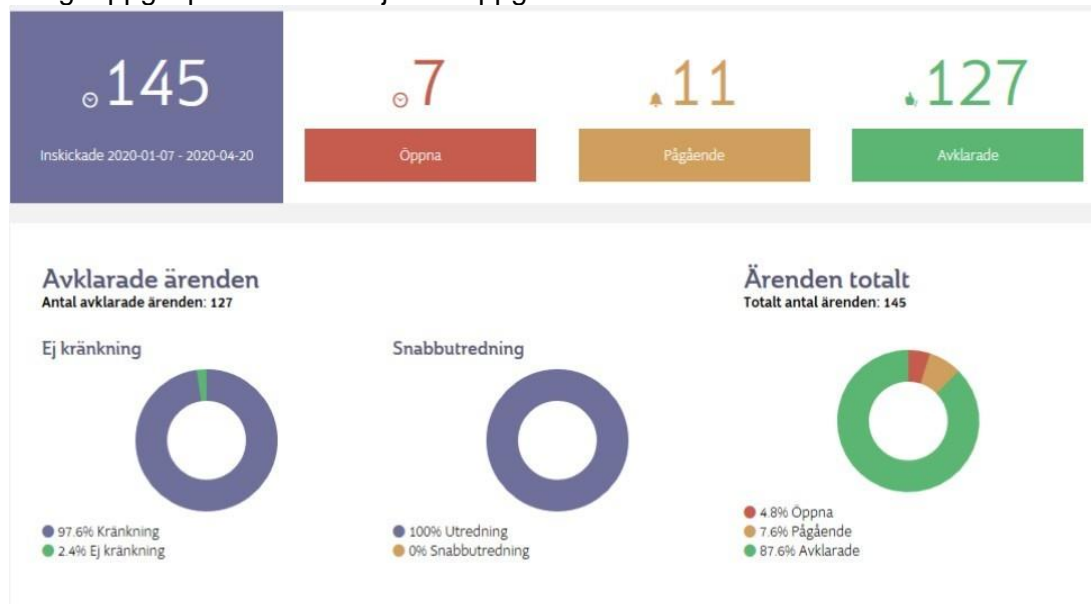
- ▶ Rektorer och biträdande rektorer/ledningsstöd på:
 - ▶ Bikupan
 - ▶ Björkskolan
 - ▶ Hackebackeskolan
 - ▶ Lustigkulla skola
 - ▶ Lessebo gymnasium
- ▶ Förvaltningschef barn- och utbildningsförvaltningen
- ▶ Biträdande förvaltningschef barn- och utbildningsförvaltningen
- ▶ Verksamhetschef central barn- och elevhälsa
- ▶ Nämndssekreterare, barn- och utbildningsnämnden

Dokument:

- ▶ Intern kontrollplan 2020
- ▶ Skolledares årshjul
- ▶ Rektors årshjul
- ▶ Likabehandlingsplaner för samtliga grundskolor och gymnasieskolan
- ▶ Kvalitetsuppföljningar per december 2019 för samtliga grundskolor och gymnasieskolan
- ▶ Övergripande kvalitetsrapport vårterminen 2019
- ▶ Rapportering av kränkningar, tillbud och arbetsskador. Bikupan
- ▶ Elevhälsans kompetensutvecklingsplan
- ▶ 2019 års elevenkät

Bilaga 1. Rapportering till nämnd

Enligt uppgift presenteras följande uppgifter till nämnden vid vartannat sammanträde:

Kategorier

Ingen vald kategori	5.5%	8
Fysisk	41.4%	60
Verbal	43.4%	63
Psykosocial	1.4%	2
Text/bild	2.8%	4
Diskriminering	5.5%	8

Skolor

Kvarndammskolan	14.5%	21
Bikupan	64.1%	93
Nyängskolan	0.7%	1
Lessebo gymnasieskola	0.7%	1
Stallet	0%	0
Violen	0%	0
Zebran	0%	0
Äventyret	0%	0
Askungen	0%	0
Myran	0%	0
Prästkragen	0%	0
Tuvan	0%	0
Lilltorpet	0%	0
Edabacken	0%	0
Björkskolan	0.7%	1
Lustigkulla skola	13.1%	19
Hackebackeskolan	6.2%	9

2020-08-25

Till
Barn- och utbildningsnämnden

Granskning av barn- och utbildningsnämndens arbete för att motverka kränkande behandling

Lessebos Kommuns revisorer har gett vårt sakkunnige biträde från EY i uppdrag att genomföra en granskning med syfte att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom skolan.

Vår sammanfattande bedömning är att det till stora delar bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att motverka kränkande behandling på kommunens skolor. Bedömningen görs mot bakgrund att skolorna till stora delar bedöms ha ett likformigt arbetssätt för hantering av kränkande behandling. Däremot bedömer vi att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning på området.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden att:

- ▶ Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.
- ▶ Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande digitaliserade arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.
- ▶ Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.
- ▶ Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden.
- ▶ Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

Kommunens revisorer överlämnar härmed granskningsrapporten till barn- och utbildningsnämnden och önskar svar på rapportens rekommendationer samt vilka åtgärder som planeras att vidtas. **Svar önskas senast 2020-10-15.**

För kommunens revisorer

Örjan Davoust
Ordförande

Per-Anders Johansson
Vice ordförande

Svar gällande granskning av skolornas arbete för att motverka kränkande behandling

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att svara revisorerna enligt nedan.

Ärendebeskrivning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lessebo kommun granskat om barn- och utbildningsnämnden har tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom skolan.

Den sammanfattande bedömningen är att det till stora delar bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att motverka kränkande behandling på kommunens skolor. Bedömningen görs mot bakgrund att skolorna till stora delar bedöms ha ett likformigt arbetssätt för hantering av kränkande behandling. Däremot bedömer de att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning på området.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2020-08-26 § 56 att anta rekommendationer från revisorernas granskning.

I skrivelse från revisorerna överlämnad till Barn- och utbildningsnämnden 2020-08-26 önskar kommunens revisorer svar på rapportens rekommendationer samt vilka åtgärder som planeras att vidtas. Svar önskas senast 2020-10-15.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar revisorerna Barn- och utbildningsnämnden att:

- Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.

Åtgärd: Biträdande utbildningschef har tagit kontakt med Drafit som är vår leverantör av systemet vi använder för anmälan och dokumentation av kränkande behandling och har delgett dem revisorernas synpunkter angående kategorierna. Arbetet pågår på Drafit för att se över detta.

2020-10-28

- Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.

Åtgärd: Elevhälsochefen har reviderat rutinen så att den stämmer överens med nuvarande arbete. Den nya rutinen har presenterats för ledningsgruppen och kommer att användas nu när likabehandlingsplanerna ska ses över.

- Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.

Åtgärd: Information/statistik om kränkande behandling delges nämnden varannan månad och då finns det möjlighet för nämnden att ställa frågor. Om det är något större som händer informeras det på efterföljande nämnd, skolchefen ansvarar för detta. Uppföljning två gånger per på genom SKA-arbetet och dialog då nämndordförande är med.

- Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämnds övergripande utvecklingsområden.

Åtgärd: Förstärka analysen med hjälp av frågor som elevhälsochefen har lagt in i stödmaterialet för att arbeta fram likabehandlingsplaner. De stödfrågorna ska också läggas in i SKA- uppföljningsmallarna för att förbättra arbetet. Kränkingsanmälningarna är nu också en av de saker som vi tittar på i förhållande till måluppfyllelsen.

- Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

Åtgärd: Uppföljning av internkontrollpunkter sker i februari. Elevhälsochefen följer upp punkten gällande kränkande behandling.

Therese Linnér
Utbildningschef UTBILDNINGKONTORET

§ 85

Dnr 2020/72-1.8.1

Granskning av skolornas arbete för att motverka kränkande behandling

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar att svara revisorerna enligt förslaget:

- Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.

Åtgärd: Biträdande utbildningschef har tagit kontakt med Draftit som är vår leverantör av systemet vi använder för anmälan och dokumentation av kränkande behandling och har delgett dem revisorernas synpunkter angående kategorierna. Arbetet pågår på Draftit för att se över detta.

- Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.

Åtgärd: Elevhälsochefen har reviderat rutinen så att den stämmer överens med nuvarande arbete. Den nya rutinen har presenterats för ledningsgruppen och kommer att användas nu när likabehandlingsplanerna ska ses över.

- Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.

Åtgärd: Information/statistik om kränkande behandling delges nämnden varannan månad och då finns det möjlighet för nämnden att ställa frågor. Om det är något större som händer informeras det på efterföljande nämnd, skolchefen ansvarar för detta. Uppföljning två gånger per månad genom SKA-arbetet och dialog då nämndordförande är med.

- Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämnds övergripande utvecklingsområden.

Åtgärd: Förstärka analysen med hjälp av frågor som elevhälsochefen har lagt in i stödmaterialet för att arbeta fram likabehandlingsplaner. De stödfrågorna ska också läggas in i

SKA- uppföljningsmallarna för att förbättra arbetet.
Kränkingsanmälningarna är nu också en av de saker som vi tittar på i förhållande till måluppfyllelsen.

- Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

Åtgärd: Uppföljning av internkontrollpunkter sker i februari. Elevhälsochefen följer upp punkten gällande kränkande behandling.

Ärendebeskrivning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Lessebo kommun granskat om barn- och utbildningsnämnden har tillräckliga rutiner för att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom skolan.

Den sammanfattande bedömningen är att det till stora delar bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att motverka kränkande behandling på kommunens skolor. Bedömningen görs mot bakgrund att skolorna till stora delar bedöms ha ett likformigt arbetssätt för hantering av kränkande behandling. Däremot bedömer de att nämnden inte har säkerställt en tillräcklig uppföljning på området.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2020-08-26 § 56 att anta rekommendationer från revisorernas granskning.

I skrivelse från revisorerna överlämnad till Barn- och utbildningsnämnden 2020-08-26 önskar kommunens revisorer svar på rapportens rekommendationer samt vilka åtgärder som planeras att vidtas. Svar önskas senast 2020-10-15.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar revisorerna Barn- och utbildningsnämnden att:

- Definiera och tydliggör hur anmälningar om kränkande behandling ska kategoriseras.

Åtgärd: Biträdande utbildningschef har tagit kontakt med Draftit som är vår leverantör av systemet vi använder för anmälan och dokumentation av kränkande behandling och har delgett dem revisorernas synpunkter angående kategorierna. Arbetet pågår på Draftit för att se över detta.

- Säkerställa att likabehandlingsplanernas beskrivning av hur anmälan ska upprättas är förenlig med nuvarande arbetssätt och att det framgår tydliga målsättningar, vilket resultat som förväntas samt vem som är ansvarig för genomförandet.

Åtgärd: Elevhälsochefen har reviderat rutinen så att den stämmer överens med nuvarande arbete. Den nya rutinen har presenterats för ledningsgruppen och kommer att användas nu när likabehandlingsplanerna ska ses över.

- Säkerställa att nämnden har en tydlig rutin kring hur de tar del av information om kränkande behandling.

Åtgärd: Information/statistik om kränkande behandling delges nämnden varannan månad och då finns det möjlighet för nämnden att ställa frågor. Om det är något större som händer informeras det på efterföljande nämnd, skolchefen ansvarar för detta. Uppföljning två gånger per på genom SKA-arbetet och dialog då nämndordförande är med.

- Fullfölja ambitionerna om att stärka analysen i kommande kvalitetsrapporter och resultatanalyser avseende skolornas arbete och omfattningen av kränkande behandling. Som en del i detta ingår att kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämnds övergripande utvecklingsområden.

Åtgärd: Förstärka analysen med hjälp av frågor som elevhälsochefen har lagt in i stödmaterialet för att arbeta fram likabehandlingsplaner. De stödfrågorna ska också läggas in i SKA- uppföljningsmallarna för att förbättra arbetet. Kränkingsanmälningarna är nu också en av de saker som vi tittar på i förhållande till måluppfyllelsen.

- Tydliggöra hur den interna kontrollplanens kontrollpunkter ska följas upp.

Åtgärd: Uppföljning av internkontrollpunkter sker i februari. Elevhälsochefen följer upp punkten gällande kränkande behandling.

Beslutsunderlag

Arbetsutskottets protokoll 2020-11-0 3 § 43

Tjänsteskrivelse 2020-10-28

Skrivelse från revisorerna gällande granskning av skolornas arbete för att motverka kränkande behandling 2020-08-25

Rapport – Granskning av skolornas arbete för att motverka kränkande behandling 2020-07-30

Beslutsexpediering

Revisorerna

Justerande sign

Utdragsbestyrkande